

Danielpa Qillqan — Pusaq Chunka Qanchisniyuq Número

*Chunka Sipaskunapa Rikch'ariynin qanchislla Chunka Qoyllurkunaq
Yachachisqanpi: Huk Ancha Ukhu Puriy Adventistakunaq Historianmanta*

Jeff Pippenger
2024-02-20

Chunka sipas chunka virgenkunaq parlawanqa Adventista llaqtapa experiencianta rikuchin.

“Mateo 25 nisqapi chunka sipaskunapa willakuyninqa Adventista runakunapa experiencianta pasaytaqmi rikuchin.” *The Great Controversy*, 393.

Adventistakuna Millerista nisqakunaqa chay yachachikuytaqa sut'inta, llapallanman hinalla hunt'arqanku.

“Sapa kuti chunka sipaskunamanta rimayman kutichisqa kani, pichqaqa yuyaysapa kasqankumanta, pichqaqa mana yuyayniyuq kasqankumanta. Kay rikch'ayqa nisqanta hina llaqa letra hinam hunt'asqa karqan, hinaspa hunt'akunqaraqmi, kay pachapaq huk sapaq apayniyuq kasqanrayku; chaymanta, kimsa kaq angelpa willakuynin hina, hunt'asqam karqan, hinaspa pacha tukukunankama kunan p'unchay chiqaq kуска willakuy kachkanqa.” *Review and Herald*, August 19, 1890.

Ñawpaq angelpa kuyukuyninpa willakuyninmi kinsa kaq angelpa kuyukuyninta rikuchin, hinaspa kay parabolapa qhipa umalliqninqa kaymi: sipaskuna aswantaqa wirata charinkuchu mana, chaymi qhipa paraq willakuynin.

“Kan huk pachapi kachkan mana allin kaypi, llullakuypi, pantasqa yuyaypi, wañuyta llanthunpi hinallataq,—puñusqa, puñusqa. Pitaq sunqunpi nanaywan llank'achkan paykunata rikch'achinankupa? Ima kunan simitaq paykunakama chayanman? Yuyayniqa apasqa kachkan hamuq p'unchawkunaman, maypacha señal qosqa kanqa: ‘Qhawariychik, Qosan hamushan; lloqsiychik paywan tupaq.’ Ichaqa wakinkuna suyanqaku lámparankuta hunt'achinankupaq aceitatarisqa, chaymantaqa qhipa p'unchawpi yachanqaku acitewan rikuchisqa carácter mana hukman qusqachu kasqanta. Chay aciteqa Cristoq chanin kayninmi. Chayqa carácterta rikuchin, carácterqa mana hukman qusqachu. Mana pipas hukpaq allinman hap'iyta atinchu. Sapa hukmi kkillanpaq mask'anqa huchapa tukuy qhelqenmanta pichasqa carácterta.” *Bible Echo*, May 4, 1896.

Parábolapi “aceite”-ninqa “carácter”-ta rikuchin, chaymantaq “Cristopa justicia”-ntapas. Huk santificasqa carácterqa Diospa Siminta mikhuqkunallamanta ruwasqa kan.

Paykunawanqa cheqaq kayniykiwan: simiykiqa cheqaq kaymi. Juan 17:17.

“aceite” nisqaqa Diospa Espiritunpa willakuyninkunam hinallataq.

“Diosqa mana yupaychasqa kan, paypa qhawaykuykunata qowasqanchikta mana chaskispa. Chhaynataq qori wirataqa mana chaskinchikchu, chayta payqa almaikunaman hich’ayta munan, tutapi kaqkunaman chaymanta qusqanapaq.” Review and Herald, July 20, 1897.

“aceite” nisqaqa Diospa Siminmanta willakuykunam, chaykunam apamun Cristoq allin kawsayninpa ch’uyaqkuyta ruraq qayllayninta. Chunka virgenkunapa yachachikuyninpi, mayqinchus Habacuc iskay kaq kapitulumanta profecía kan, Chawpi Tuta Qapariy willakuymi, mayqinchus Cristoq allin kawsayninpa willakuynin kan, 1888 watapi hatarikuypi Joneswan Waggonerwan willakusqankuman rikch’achisqa hina.

“Señorqa hatun misericordianwanmi kachamurqa aswan ancha chanin willakuyta llaqtanman, ancianokuna Waggonerwan Joneswan. Kay willakuyqa karqa aswan sut’ita kay pachapa ñawpaqenman apamunanpaq hoqarisqa Salvadorniyta, tukuy kay pachapa huchankunapaq sacrificiota. Kayqa rikuchirqa iñiywan justificaciónta Garantíapi; runakunata waqyasharqa Cristopa justicia chaskinankupaq, mayqinchus rikuchikun Diospa tukuy mandamientonkuna kasukuypi. Achkha runakunaqa Jesusmanta qonqarapusqaña karqaku. Paykunaqa necesitayarqaku ñawinkuta dirigisqa kananpaq paypa divino personanman, paypa méritonkunaman, hinallataq mana hayk’aq tikraq munakuyninman runa ayllupaq. Tukuy atiyin qosqañam makinman, runakunaman qhapaq qokuykunata raqirinampaq, yanqalla mana atiyuq runa ariqman qorqa mana chaninnaq pay kikinpa justicianpa qosqanta. Kaymi Diospa kamachisqan willakuy kay pachaman qosqa kananpaq. Kayqa kimsa kaq angelpa willakuyninmi, hatun qapariyniyuq willakusqa kananpaq, hinallataq Espiritunpa achka tupu jich’aykusqanwan kуска.” Testimonies to Ministers, 91.

Willakuyqa qipa paraq willakuyninmi.

“Qhipa paraqaqaqaqa Diospa llaqtanman urmaykuyta tiyan. Huk atiyiniyuq angel hanaq pachatam uraykamunqa, hinaptinpas tukuy kay pachaqa paypa k’anchayninwan qhanchasqa kanqa.” Review and Herald, April 21, 1891.

Atiy kallpayuq angil 11 septiembre 2001 p’unchaw uraykamusqanpi, qhipa para qallariqmi ch’iqchiyta, hinaspa Milleritakunaq willakuyninqa, chunka sipaskunaq rikch’ayninpi hinaspa Habacuc qelqaq iskay kaq kapitulunpi sut’ichasqa hina, kutimuyta qallariq. Chaypim Diospa qhipa p’unchaw llaqtanqa angilpa makimpi kachkaq librota mikurqan, chayta ruwaspaqa Jeremíaspa ñawpaq ñankunaman pusasqa karqan, chayraykutaq qhawariqkuna tukurqan, paykunaqa waqaychana putututa waqachinankupaq karqan. Pututuq waqaychasqanqa Laodiceapi willakuymi karqan, Isaíaspa sut’ichasqanman hina hatun qapariy hina rikuchisqa.

Qhapariy sinchi, ama waqaychaychu; waqayniykita waqrapa hinam hatarichiy, hinaspa llaqtayman huchankuta rikuchiy, Jacobpa wasinmanpas huchankunata. Isaías 58:1.

Ñawpaq kaq huknin angelpa, kinsantin angelpawan musuqchasqa kuyuyqa qallarín “pacha tukuypi.” Chay pachapi kan “yachay yapakusqa”, chaymi chay hina kawsachkaq mirayta pruebanqa, ichaqa chay yachay huk formalchasqa willakuy hina rikhurichisqa qhepantaraq. Chaymantaña chay formalchasqa willakuyqa “atiyniyuqchasqa” kan, hinaspa chay atiyiniyuqchayqa huk angel uraykuywan señálasqa kachkan. Angelpa uraykuyñataq Habacucpa

rimanakuy ninta reqsichin, iskay klasen runakunañataq huk willakuyta reqsiyta qallarín, chay willakuyqa qhepa paraq cheqaq willakuyninpas kanman utaq llulla willakuyninpas kanman. Hinaptin wiñay simi hap'iqkunaqa Diospa qhawaqnin runankuna tukunku, hinaspa huk waqaychasqa pututu waqaychay willakuyta waqachiya qallarín.

Cheqaq trompetaq willakuyqa Habacucpa ishka tablakunapi rikuchisqa k'anchaymanmi sayasqa kachkan. Chayqa Laodiceaman willakuymi, hinaspa Diospa llaqtanpa huchankunata reqsichiq willakuymi. Rimanakuyqa astawan kallpachakun ñawpaq llakikuykama, chaypi huk claseqa “asipayaykuna tantanakuy” nisqaman tukuspa, cheqaq ricchariqkunaqa qayllachisqa kanku ñawpaqman kutimunankupaq, llakikuy manaraq chayamushaqtin willakuypaq imayna ruphaywan rikuchikusqankuta yapamanta hap'inankupaq. Ricchariqkuna kutimuspaqa, paykuna reqsirqanku “suyay pacha”pi kasqankuta, hinaspa mana hunt'akunaq hina rikurisqa willakuyqa cheqaqtapuni hunt'akunanpaq kasqanta, ichaqa Diospa ordeninman hina. Chay willakuyqa pisi pacha ukhupi wiñarqaku (ichaqa pacha kachkarqanpuni), hinaspa willakuy chayamuqtinqa “Chawpi Tuta Qapariy” nisqa willakuy hina rikuchisqa kachkan; chayqa mana huk musuq willakuychu, aswanqa angel uraykamuqtin kallpachasqa qallarirqa chay willakuypa yapay wiñayninllam.

Willakuy chayamunan hinallataq, angelpa uraykuyñinpi qhawariqkuna hina sayariyta chaskiqkunawan mana chaskiqkunawanpas t'aqanakuy hunt'asqa karqa. Chay t'aqanakuymi reqsichin maypicha sellokuna churakapun huk pachak tawa chunka tawa waranqa runakunaman, qipa para hich'aymanta ñawpaqta, mana chay “tupuy”wan ima, mayqenchus churasqa karqa chay qipa paraman, angel uraykuyta qallarisan pacha.

Milleritakunapa historiánkupas huk rikch'ayninmi qhipa paraq, pachaq tawa chunka tawayuq waranqa t'aqasqakuna sellakusqankukama. Chay historiapi Habacucpa rimanakuy ninqa huk cheqaq qhipa para willakuywan, huk llulla qhipa para willakuywanmi sayarqan. Pablon huk t'aqata reqsichin cheqaq kayta munakuyniyuqkuna kasqankuta; huk t'aqataq reqsichin sinchi pantachikuyta chaskiqkuna kasqankuta, mana cheqaq kayta munakuyniyuq kasqankurayku, hinaspa “llulla” nisqapi creenqankurayku.

Millerita kuyuyqa rikuchin huk chiqaq yachachiypa wiñayninta, yachaypiwan atiywanpas yapakuspa “tukukuy pachamanta” qallarisa, chaymanta pasaqlla hamun Santo Espíritu oqchakuy nín kama “Chawpi Tuta Qapariy”pi. Millerita kuyuyqa reqsichirqa wakin sut'i señal kunata mayqinakunapas kikin chakuq hina tupachisqa kanku: hinallataq “tukukuy pacha”, willakuypa “formalachisqa kaynin” “yachaypa yapakuynin” nisqawan rikuchisqa, willakuypa “atinyuqchasqa kaynin” mayqinchus uraykamuq angelwan señalasqa, huk ñawpaq “llakikuy-pantasqa” chunka sipaskunapa rikch'aynin qillqasqata yatkuchiq, Santo Espíritu oqchakuy nín “Chawpi Tuta Qapariy” hina rikuchisqa, hinaspaq qhipa “iskayñiqin llakikuy-pantasqa”, maypichus huk dispensional punku “wichq'asqa” kachkan hinaspa huknin dispensional punku “kichasqa” kachkan.

“Tayta Diosqa Apocalipsis 14-pa willakuyninkunamanmi churaykurqa profeciaq siq'inpi maypichus kananpaq, hinaspa paykunaq ruwasqankuqa manam tukunanpaqchu kay allpaq historianta wisq'aykama. Ñawpaq kaq angelpa willakuyninpas, iskay ñiqin angelpa

willakuyninpas, kunan pachaqaqa sutin cheqaq kaymi, hinaspa kay qhepanta hamuqwan kуска purinanmi. Kimsa ñiqin angelqa jatun qaparikuyniyuqmi amonestacionninta willakun. ‘Chaykunamanta qhipaman,’ nispa Juanqa nirqan, ‘rikurqanim huk angel hanaqpachamanta uraykamuqta, ancha atiyuniyuqta, hinaspa kay pachaqa paypa k’anchayninwanmi qhanchasqa karqan.’ Kay qhanchaypiqa, kimsa willakuypa llapa k’anchayninmi huñusqa kachkan.” The 1888 Materials, 804.

Milleritakuna kuyuy, mayqinchus pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa kuyunku rikuchin, watakuna iskay waranqa kimsa pachakniyuq chaymanta pichqa pachak iskay chunka watakunapa profeciankunawan watasqa karqan Daniel qillqapa pusaq ñiqin kapitulumanta, chunka kimsa chaymanta chunka tawa versiculokunapi. “Tukuy pacha,” chayaramurqan “qanchis kuti” Diospa phiñakuynin tukukuyninpi, Israelpa chinchu suyu reino contra. Millerpa willakuynin 1831 watapi formalmente churakusqanqa, Rey James Biblia rurakusqan qhepata iskay pachak iskay chunka watamanta chayaramurqan.

«Señor Millerqa, kay willakuywan huk llaqtakunapi lloqsichisqa runakunahinataq, ñawpaqta yuyarqan kamachiyninta hunt’ananpaq qillqaspalla hinaspa rimanakuy qillqakunapi, chaymanta panfleto-kunapipis lloqsichispalla. Ñawpaqtaq yuyayninkunata riqsichirqan Vermont Telegraph nisqa Baptistakunapa qillqankupi, Brandon, Vt. llaqtapi imprimisqa kasqapi. Kayqa 1831 watapi karqan.» John Loughborough, The Great Second Advent Movement, 120.

Kimsa angelpa “pacha tukukuypi” kuyukuynin 1989 watapi chayamurqa, 1863 watapi hatarikuymanta pacha pachak iskay chunka suqtayuq watakuna tukukuyninpi. “Pachak iskay chunka suqtayuq” nisqaqa “qanchis kuti” nisqapa unanchaqanmi. Iskay kuyukuypas qallarín “qanchis kuti” nisqapa hunt’akuyninwanmi.

Kimsa angelpa kuyuyinpa willakuyninqa 1996 watapi rasmi hinam sayarichisqa karqan, huk qatiq qillqakuna rurakusqanwan, “The Time of the End” sutiyuq, mayqin qillqakunaqa “Our Firm Foundation” sutiyuq revistapi ñawpaqta rikhurichisqa karqan. Chay qillqakunaqa 1776 watapi Independenciamanta Declaración qillqasqamanta iskay pachak iskay chunka watakuna qhipamanmi rikhurichisqa karqan. Iskay kuyuykunap willakuyninqa kikin hinallataqmi rasmi hinam sayarichisqa karqan iskay pachak iskay chunka watakuna qhipaman, huk historiapa qhepanta, mayqin historiataq chay iskay pachak iskay chunka watakunapa tukukuyninpi chayamuchkaq willakuyman chiqanta tinkisqa karqan.

Yupay “iskay pachak iskay chunka” rikuchin t’inkiyta (huk watayta) “qanchis kutikama” nisqawan, Diospa phiñakuyninwan Urin Judá suyuman, qallarisqa 677 BC watapi, hinaspa Daniel qhelqap pusaq ñiqi, chunka tawa ñiqiypi nisqa iskay waranqa kinsa pachak watakunapa qallariyninwan 457 BC watapi. Yupay iskay pachak iskay chunka iskaynin willakuykunata huñuykachan, hinaspa iskaynin willakuykuna kуска rikuchisqa karqan Adventismopa sayariyninpa t’ikrasqa versiculokunapi, chayqa Daniel qhelqap pusaq ñiqi, chunka kinsa hinaspa chunka tawa versiculokunam. Chay versiculokunapi Cristo profecía hinam pay kikinta riqsichikun “chay huk santu” nisqawan, chayqa hebreo simipi “Palmoni” sutimanta t’ikrasqa, chay sutitaq “Admirable Yupaychaq” nin.

Admiraypaq Yupaychaqmi iskay rikch'ayninkunata reqsichin, chay iskay profecía siq'ikunata rikuchiqlunata, kichikan iskay versículopi, Sister White nisqanmi Adventismoq chawpi pilarnin kasqanta reqsichin. Qallariy puntunqa ishkay pachak iskay chunka watakunapa simbólico t'inkisqanwanmi huñusqa kachkan, maypachachus 1844 watapi hunt'akunku chayman. Habacuc qelqapa iskay kaq capitulonqa iskay chunka kaq versículowanmi tukukun; chayhinaqa “ishkay pachak iskay chunka” yupayta huk rimaywanmi Señal Admirable Yupaychaq señalaykun, imaraykuchus chay versículoqmi chay p'unchaypi qallarisqa antitípico Pampachay P'unchaypa huk ñawpaq kaq unanchasqanta reqsichin.

Ichaqa Señorqa ch'uya templonpi kachkan: llapa kay pachaqa paypa ñawpaqenpi upallaychun. Habacuc 2:20.

Iskay profétic tiempu iskaynin, Adventismoq chawpi sayayninwan rikuchisqa kaqkuna, mayqenchus Musuq Admirable Yupaq mana wasiypi churasqa karqa, iskay pachak iskay chunka watayuqwan huñunakusqa kanku, hinallataq Jesúsqa (Admirable Yupaq), payqa sapa kuti ima ruwaypa tukukuyninta qallariyninwan reqsichiq kaspa, paykunapa tukukuyninta señalasqa 22 de octubre de 1844 watapi, iskay pachak iskay chunka yupaywan.

Ñawpaq angelpa kuyuriynin, kimsa kaq angelpa kuyuriyninwan hinallataq, qallarisqa huk “tukukuypa pacha”-pi (1798 chaymanta 1989 sapaqninpi), maypichus Levítico iskay chunka suqtayuqpi kaq “qanchis kuti” reqsichisqa kachkan. Qhipa willakuy tinkuynin iskaynin ñawpaq willakuykunapi sut'ichasqa kachkan iskay pachak iskay chunka watayuq tukukuyninwan, chaypas “qanchis kuti”-pa huk profetiku kayninmi, imaraykuchus iskay rikuchikuykunapa (chazon chaymanta mareh) qallariypa chiqankuna iskay pachak iskay chunka watayuq pacha kaspa, paykunata hukllachaspa tinkuchin.

Rey Jacobo Biblia-pa 1611 watapi rurakusqan, Millerpa willakuynin Vermont Telegraph sutiyuq qillqap rimanakuyninpi kamachisqa hina uyarichisqa kasqan, Independenciapa Willakuynin rurakusqan, hinallataq Our Firm Foundation sutiyuq qillqap p'anqanpi The Time of the End uyarichisqa kasqanpas, llapanmi karqan qillqasqa willakuykuna. Iskay pachak iskay chunka watayuq iskay pacha muyukuypa qallariyninpas tukukuyninpas, sapaqninpi, huk qillqasqa willakuytam rikuchin hina ñawpaq historiapa señalta. “Iskay pachak iskay chunka” yupayqa huk profetiko t'inkisqapa unanchaqninmi, chayrayku chusku qillqasqa willakuykunaqa t'inkisqaqa kanku qillqasqa willakuykuna kasqankurayku, hinallataq sapa historiankupi “yachaypa yapakuynin” nisqawan rikuchisqa willakuymantapas.

Bibliyaqa 1611 watapi, hanaq pampa kurtiykunamanta runakaman evangelio willakuyninmi rikuchin. Millerpa willakuyninqa pacha profeciakunapa contexto-pi churakusqa karqa, chaymanta Habacucpa iskay sagrado gráfico tablankuna sut'ita reqsichin Millerpa willakuyninqa historiaq siq'ikuna-hina gráfico nisqawan rikuchisqa kasqanta. “Vermont” ninanqa “q'umir urqu” ninanmi, chaymanta inspiraciónman hina “q'umir”qa feq símbolonmi.

“Kay musquyqa suyuta quwarqan. Yuyayniypi q'umir watanaqa iñiyniyta rikuchirqan, hinaspa Diospi confiaypa sumaq kayninpas, llamp'u kikin kayninpas alma-y-man sut'inta qallarirqan.” Christian Experience and Teachings, 28.

Millerpa willakuyninqa kamachisqa hina churakuspa qispichisqa iglesiamantam willakusqa karqa, imaraykuchus qhepa p'unchaykunapi “orqo” nisqaqa “iglesia” nirqan.

Qhipa p'unchaykunapiqa kayna kanqa: Señorpa wasinpa orqonqa tukuy orqokunapa patanpi sayachisqa kanqa, moqokunamantapas aswan hatunchasqa kanqa; tukuy llaqtakunataqmi chayman hamunqaku. Aska runakunataq rinqaku, nispa: Hamuychik, wicharisunchik Señorpa orqonman, Jacobpa Diosninpa wasinman; paymi ñanninkunamanta yachachiwanchis, ñanninkunapitaq purisunchik: Sionmantan kamachikuy llusqinqa, Señorpa simintaq Jerusalénmanta. Isaías 2:2, 3.

Millerpa formalchasqa pruebayuq willakuyqa ñiq iglesiamantam hamurqan, hinaspa *The Telegraph* sutiyoq qillqasqa rikhuriyqa hanaq pachamanta willakuymi karqan, imaynachus *King James Bible* karqan hinallataq; “telegraph” nisqa simiqa iskay griego simimanta ruwasqam, karumanta willakuymi. Ñawpaq simi (*tele*) nin “karu” utaq “karupi kaq,” iskayñiqin simitaq (*grapho*) “qillqay” utaq “qillqasqata churay.” Kuskanpiqa nin “karumanta qillqay utaq apachiy.” 1611 watapiqa, Diosmi *King James Bible* rurachiyninwan hanaq pachamanta Willakuyninta apachirqan, hinaspa iskay pachak iskay chunka watakunapa tukukuyninpi, Millerpa willakuyninpas, ñawpaq formalchasqa kaspas 1831 watapi *Vermont Telegraph* ukupi, Diospa hanaq pachamanta Willakuynintam hinallataq apachirqan. Chay willakuyqa “yachaypa yapakuynin” karqan, mayqinchus “tukuy pacha qallariyninpi” 1798 watapi kicharisqa karqan, chaymanta chay miraypaq kimsa patapi pruebayuq rurayninta paqarichispa. Chay historiataq *Future for America*pa historianta unancharqan.

1776 watapi Independenciapa Willakuyqa, Apocalipsis chunka kimsañiyuqpi allpa uywapa qallariyninta rikuchin. Chayqa Estados Unidos nisqapa qallariyninta rikuchin, chay hina ruwaspanmi Estados Unidospa tukukuyninpi independenciapa hark'asqa kayninta reqsichin. Future for America nisqa willakuynin (sutin hina nisqaman hina) reqsichin qallariypi rikuchisqa tukukuyninta, Independenciapa Willakuynin uyarichisqa kasqanwan unanchasqa. Iskay pachak iskay chunka watakunamanta qhipaman, 1996 watapi, The Time of the End revista rurachiq ministerioqa chaskirqan kamachiy simipi sayasqa entidad legalta, mayqanpas ñawpaqta Future for America nisqa sutiyoq karqan. Chay watapi The Time of the End revista, mayqenchus Our Firm Foundation nisqa uyarichiypi puririchisqa qillqakunamanta huñusqa karqan, uyarichisqa karqan.

Americaqpap Qhipaq Pacha nisqa ministeriopa sutinqa, Independenciapa Willakuyninpa historianta rimarin, chay qillqasqa rikhurichirqan Estados Unidos nisqapa qallariyninta; Jesucristoqa sapa kuti tukukuyninta qallariyninwanmi rikuchin. Chay qillqasqapa sutin, Tukukuypa Pacha, ishkaymanta rimarin: 1989 watapi “tukukuypa pacha” nisqamanta, hinallataq Michael hatarimunan p'unchawpi pruebanapa pachan tukukuymantapas. Chay qillqasqapi formalmente nisqa willakuyqa (Daniel chunka hukniyuq t'aqapi, tawa chunka versiculomanta pichqa chunka pichqayuq versiculokama), 1989 watapi Unión Soviéticapa urmayninwanmi kichasqa karqan (tukukuypa pacha); chay kichasqa versiculokunataq huk historiapa qatipayninta rikuchinku, 1989 watamanta ñawpaqman purispa, chunka iskayniyuq t'aqapa huk versiculonpi Michaelpa hatarimusqanta, runakunapa pruebanapa pachan wichqasqanta reqsichin.

1776 watapi Independenciapa Willakuynin rikhurichisqanmantapacha, The Time of the End sutiyuq revistapa rikhurichisqan kama, iskay pachak iskay chunka watakuna kan, qallariyninpas tukukuyninpas kikin profetiku imaymanakunatam rimachkan. The Time of the End nisqa revistapa rikhurichisqanqa, ñawpaqtaqa Our Firm Foundation sutiyuq rikhurichiypi artikulokuna hina llusqisqa kapitulokunamanta huñusqam karqa, hinaspapas chayqa profetiku cheqaq kaytam sut'inchan: mana Millerite kuyuriyniyuq hatun kallpachaq cheqaqkunaman hap'ipakuspa—mayqinkunataq “our firm foundation” nisqa kanku—manam atikunachu 1989 watapi “tiempo del fin” nisqapi “yachaypa yapakuyninta” unanchayta.

Señal ñan hina rikuchisqa “tukukuypa pacha”, hinaspa señal ñan mayqan “willakuyta kamachisqa hinam churay” sutichasqa, ñawpaq kaq hinaspa kinsa kaq angelpa kuyukuyninkunapa kikinchasqa historiankunapi, iskayninmi Levitico iskay chunka suqtayuqpi kaq “qanchis pachakuna” nisqapa profetiko imaymanankunata hap'in. Qatiq señal ñan chay kikinchasqa historiankunapiqa willakuyta kallpachasqa kayninmi, sut'ita rikuchisqa yaqa Apocalipsis chunka kaq angelpa uraykamuyninwan, Agosto 11, 1840 p'unchawpi, utaq Apocalipsis chunka pusaqniyuq kaq angelpa uraykamuyninwan, Septiembre 11, 2001 p'unchawpi. Apocalipsis isqon kaq capitulopi iskay kaq llakiypa hunt'akuyninmi Apocalipsis chunka kaq angelta uraykachimurqa, hinaspa Apocalipsis chunka kaq capitulopi kinsa kaq llakiypa hunt'akuyninmi Apocalipsis chunka pusaqniyuq kaq capitulopi angelta uraykachimurqa.

Tinkusqa historiakunapi qhepa tamiya qallarin “ch'iqchiyta” chay pacha angel uraykamusqanpi. Chay pachapi willakuyqa “atiyniyuqyachisqa” kachkan ñawpaqmanta willasqa rurasqa kasqan cheqaqchasqanwan. Miller llaqtamasinkunapaqqa karqan Otomano kamachiy tukukuynin, Islammanta pacha willakuy hunt'asqanrayku, iskay ñiqi ayqekuymanta Apocalipsis qanchis ñiqinpi, chunka pichqayuq versículopi nisqaman hina. Pachak tawa chunka tawayuq waranqa runakunapa kuyuyñinpaqmi ichaqa karqan “nacionkunapa phiñakuynin”, Islammanta kinsa ñiqi ayqekuymanta huk pacha willakuy, mayqinchus qanchis corneta pacha kashan Apocalipsis chunka ñiqinpi, qanchis versículopi, chayqa hunt'asqa karqan Nueva York llaqtapa hatun wasikun urmachisqa kaptin.

Sapa huk hatun señal-kuna kaq kikinchakuq willakuykunapiqa chiqan t'inkiykunata charin Admirable Numeradorpa rurasqanman, paymi churaykuspa firmaninta iskay visiónkunapa t'inkisqanman, chaykunam rikuchin iskay chunka kimsa pachak watakunata, hinaspa iskay waranqa pisqa pachak iskay chunka watakunata. Profético qhawaqkuna, angelpa uraykuy-ninpi hatarichisqa, waqaychaq putututa waqachinku, chaypi Laodiceaman willakuypas yaykun, mayqinchus 1856 watapi chiqan t'inkisqa karqa “qanchis kuti” nisqapa aswan hatun k'anchaynin kichasqa kayninwan. Habacucpa iskay tablankunapa señalnin, 1843 hinaspa 1850 watakunapi pionerokunapa gráficokunawan rikuchisqa, mayqinkunachus iskayninku gráfico hina rikuchinku “qanchis kuti” nisqata, chayqa chayamurqa angelpa uraykuy-ninmanta hinaspa sapa paralelo willakuypi “ñawpaq llakikuy” nisqakama ukhupi.

“pacha suyakuq tiempo” nisqapa señalanqa chiqanmanta t'inkisqa kachkan 1843 watapi mana hunt'asqa willakuyman, chay willakuyi karqa iskay chunka kimsa pachak watakunap hunt'akuyninmanta, hinaspataq iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakunap

hunt'akuyninmantapas. Chawpi Tuta Qapariy willakuymi karqa chay iskay profetapa pacha periodokunap utqaylla hamuq hunt'akuyninta riqsichiy. Qhipa señalanapi wisqasqa dispensacional "punku" nisqaqa chay iskay profetapa pacha periodokunap hunt'akuyninta riqsichin, hinaspataq sut'inchin maypim qanchis kaq utaq Jubileo trompetapa waqaychasqan qallarín. Sapa señalan sapankama historianpiqa chiqanmanta t'inkisqa kachkan "qanchis kutikama" nisqawan, chay "qanchis kutikama" nisqataq sut'uta rikuchin iskaynin historiakunata huñunaykipaq, hinaspataq iskaynin historiakunam qhipa para willakuyta rikuchin.

Kay yachayta qatiqkusunchik hamuq qillqapi.

"Simimanakuyta mana kasukuspa rimaypi mitk'akusqankumanqa,' Cristoqa huch'uykuchinapaq rumim. Ichaqa 'wasi ruwaqkuna mana chaskisqan rumiqa, chaylla kikinqa esquinaq umallinman tukusqa.' Hinallataq mana chaskisqa rumihina, Cristoqa kay pachapi llamk'asqanpiqa qhawanakuyta mana tarispa, millay ruwasqataq muchurqa. Payqa karqa 'runakunamanta pisipaqchasqa, wikch'usqataq, llakiyuq qhari, nanaywan riqsisqa: ... payqa pisipaqchasqa karqa, noqanchiktaq mana yupaychasqanchikchu.' Isaías 53:3. Ichaqa qayllam kasharqa hatunchasqa kananpaq p'unchay. Wañusqakunamanta kawsarimusqanwanmi sut'inchasqa kanqa 'atiyniyuq Diospa Churin' nispa. Romanos 1:4. Iskay kutin hamusqanpitaq hanaq pacha, kay pachapaqpas Apun kasqan rikuchisqa kanqa. Kunan payta chakatanankupaña kashaqkunaqa hatun kayninta riqsinqaku. Llapa pacha kawsaqkunapa ñawpaqenpi mana chaskisqa rumiqa esquinaq umallinman tukunqa."

"Pipasmanmanpaq chay rumi urmamunqa, ñut'uñut'uta ruwaspa ñut'uman tukuchinqa." Cristota mana chaskiq runakunaqa mana unayllapim llaqtankuta, nacionninkutapas tukusqa rikunqaku karqan. Paykunapa hatun kayninkuqa p'akikunan karqan, wayra ñawpaqpi allpa ñut'u hina ch'iqichisqa kanankupaq. ¿Imataq judío runakunataqa chinkachirqa? Chayqa karqan chay rumi, mayqinchus hawanpi sayarisan, amachakuyninku kanman karqan. Diospa allin kaynin pisipasqasqa, chanin kaynin qispichisqa, khuyapayakuynin mana yupaychasqa karqan. Runakunaqa kikinkumanta Diospa contrampi sayarirqaku, chaymanta llapa imapas mayqinchus qespichiyninku kanman karqan, chinkachiyninkumanmi tikrasqa karqan. Llapa ima Diospa kawsaypaq kamasqantaqa wañuypaqmi tarirqaku. Judío runakunapa Cristota chakatanankupiqqa Jerusalén llaqtapa chinkayninmi kasqa. Calvariopi ichaqa yawar jich'asqaqa chay lllasanmi karqan, kay pachapaqpas hamuq pachapaqpas paykunata urmachispa tukuy chinkayman sinkachiq. Chay hinallataqmi kanqa hatun tukuyta p'unchawpi, juicio Diospa gracia-ninta mana chaskiqkunaman urmamunan p'unchawpi. Cristoqa, paykunapa mitk'aq rumin, chay p'unchawqa paykunaman rikurinqa huk vengaq orqo hina. Uyanpa k'anchaynin hatun kayninqa, mayqinchus chanin runakunapaq kawsay kasqa, mana allin runakunapaqqa rupha nina tukukunqa. Munakuy mana chaskisqa rayku, gracia pisipasqasqa rayku, huchasapa runaqa chinkachisqa kanqa."

"Aswan achka rikuchisqankunawan, yapamanta willakuykunawanpas, Jesusqa rikuchirqa imayna kananta judíokunapaq Diospa Churinta mana chaskisqankurayku. Kay simikunapiqa Payqa rimasharqa llapa pacha kawsaykunapi Payta mana chaskiqkunaman, Qispichiyninku hina. Sapa willakuyqa paykunapaqmi. Pichqasqa temploqa, mana kasukuq churiyqa, llullakuq chakra arendakuq runakunaqa, pisipaq qhawasqa wasi ruwaqkunaqa, llapa huchasapaqpa

kawsayninpi kaqninwan tupa. Mana wanakuspaqa, paykuna rikuchisqa chinkayqa paypaqmi kanqa.” *The Desire of Ages*, 599, 600.